

**Magyar
Természetvédők
Szövetsége**
Föld Barátai Magyarország

Természet- ismereti séta a Gellért-hegyen

Egy domb, ami hegynyi élményt nyújt

*„Ez ismét szép napja volt életemnek, nagyon szép.
A természettel mulattam, az én legkedvesebb barátommal,
kinek semmi titka nincs előttem.”*

/ Petőfi Sándor /

Bevezető

A közel kétmillió városlakóból kevesen tudják, hogy a főváros 525 négyzetkilométere nem csak urbánus gondokat és értékeket, de természeti problémákat és kincseket is rejt. És itt nem csak Budapest világviszonylatban is egyedülálló hévizes barlangjaira gondolunk, hanem kies kertekre, pihentető parkokra, sziklás sasbércekre, madárdalos erdőkre, virágos lápokra, zsongó mocsarakra. Olyan helyekre, ahol a felfedezés kalandja vár, ahol rácsodálkozhatunk a természet (és néha benne az ember) mélyről fakadó harmóniájára.

A természetismereti füzet-sorozat elkészítésének egyik fő célja az volt, hogy kedvet hozzunk azoknak, akik magukban, családjukkal, vagy tanítványaikkal elindulnak a főváros természeti szépségeit felfedezni. Szeretnénk, ha ezek a tiszteletre és szeretetre méltó személyek mind többen lennének.

*Mert a természetnek
is szüksége van barátokra!*

A másik indok szerint úgy sejtjük, hogy sokan azért nem indulnak el, mert nem tudják, hogy van felfedezni való, hogy az „idegen” vidék szerintük nem érdekes, sőt ismeretlenül még barátságtalan is. Az elindulásban, az arra való felkészülésben segíthet e kiadvány. Természetesen nem titkolt az a célunk sem, hogy közben mozgásra, természetszeretetre, a turista értékek tiszteletére is formáljuk túránk résztvevőit.

*Ebben a füzetben Budapest ékkövét, a Világörökség részévé
választott Gellért-hegyet mutatjuk be, reméljük minél nagyobb
kedvet hozva meglátogatásához!*

„Midőn Budának roppant bércfokáról
Szédülve Pestnek tornyait tekintem,
S a száz hajókat rengető Dunát,
A nagy Dunának tündér kerteit
És a habokkal küzdő szép hidat,
Melyen zsi bongva egy világ tolong...”

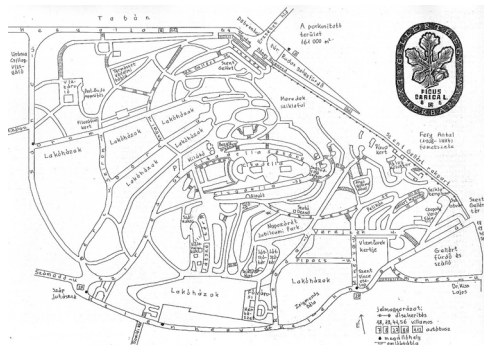
/Berzsenyi Dániel/

Terület bemutatása

Földrajzi helyzet, megközelítés

A Gellért-hegy a Budai-hegység legkeletibb röge a Duna budai partjánál a Szabadság- és Erzsébet-híd között ott, ahol a folyó a legjobban összehűkül. Keleti oldalról a Duna, délnyugatról a Sas-hegy, északnyugatról a Naphegy, északról pedig a Várhegy határolja. Úthálózat alapján értelmezve a határait: délről a Villányi út, nyugatról a Kis Gellért-hegy és Sántcutca, míg északról a Hegyalja út (Tabán) határolja. Területének legnagyobb része a XI. kerületében található, míg kisebb, északi része az I. kerülethez tartozik.

Jól megközelíthető a 4-es metróval, a hegy lába felől a Döbrentei tértől, illetve a Gellért tér felől, a 7-es és 86-os busszal, valamint 18-as, 19-es, 41-es villamossal, a Hegyalja út felől 8-as, 239-es, 112-es busszal, illetve a hegy tetején a Búsuló Juhász megálló felől a 27-es busz megállójától. Bejárni, felfedezni csak gyalogosan lehet.

A kerékpározást nemcsak a meredek emelkedők és a lépcsők teszik lehetetlenné, de a gyalogosok testi épségének veszélyeztetése is. A Gellért-térről induló zöld sáv turistajelzésű (és az ebből kiágazó zöld háromszög) turistaút végigvezet a legszebb Dunára néző (és a tetőre vezető) sétautak látnivalóin (6 km táv, kb. 150 méter szint).

Általános, komplex tájleírás

A Gellért-hegy országos jelentőségű Természetvédelmi Terület, de legalább ilyen értékes történelmi, kulturális és szakrális múltja miatt is. Így lett a hegy és környéke fővárosunk idegenforgalmának, turista forgalmának egyedülálló, frekvenciált helyszíne. A világhírű páratlan panoráma, a felüldülést, pihenést biztosító zöldterület százezreket vonz ide az év minden szakában. A sasbércszerű rög ma nagyrészt parkosított, így a környezet már rég nem nevezhető természetesnek, de a nehezen hozzáférhető dolomit szikla részeken megmaradtak az eredeti, dolomitra jellemző élővilág értékes képviselői. Ilyenek például a kőris- és hársfák, a karsztbokorerdők és a gyertyános-tölgyesek. A meredek, sziklás Dunára néző részen fennmaradt a dolomit-sziklagyep sajátos és egyedülálló növényzete. Kiemelkedő képviselője a csikófark termős populációja, és a

Buda és Pest
kézfogója

Magyarországon csak itt élő sárgás habszegfű. A sasbérc típusú hegyrög igen gazdag hidrotermális jelenségek emlékeiben is (források, barlangok, ásványok). A Gellért-hegy Természetvédelmi terület nagysága: 40 ha, a Dunapoly Nemzeti Park területéhez tartozik és védelmét élvezi. Bízunk benne, hogy a látogatókét is!

A túraterület részletes bemutatása

A Gellért-hegy földrajzi értelemben még dombnak is éppen csak megfelelő magassága (235 m) miatt, de kiérdemelte a hegy nevet sziklás keleti oldalának 130 méteres kiemelkedésével a Duna szintjétől (tszf. 96 m) számítva. A hegy főtömegét tengeri eredetű üledékes kőzet, a triász kori 200 millió éves földolomit adja. A dolomit rokona az ismertebb mészkőnek, ásványa csak egy plusz magnézium atommal több, mint a mészkő kalcium-karbonát molekulája. Ez a köztömeg a Déli-Alpoktól a Dunántúli-középhegységen át elhúzódik a Budai-hegység déli rögvonulatán át, melynek részei: Csíki-hegyek – Budaörsi-hegyek – Ördög-órom –

Sas-hegy – Gellért-hegy. A mélyben lévő dolomit rétegek vetőmozgás közben szabálytalan rögökre darabolódtak, miközben egyes rögök kiemelkedtek, mások (idővel) a mélybe süllyedtek. A Gellért-hegy rög (sasbérc) vetődéses kiemelkedése féloldalas volt, mert míg nyugatról alig emelkedik, addig a keletre néző oldala meredeken szakad le a Dunára, a Pesti-síkságra. (A függőleges elmozdulások mértéke nemcsak a sziklafal hatalmas méretéből látszódik. A városligeti mélyfúrások során ezt a földolomit réteget 917 méter mélyen érte el a fúrófej.)

A hegy lábánál folyó Duna egy töréses árokban folyik. Bár a folyó itt a hegylábánál, a Szabadság-híd budai hídfőjénél a legmélyebb Budapest területén - mintegy 10 méterrel fekszik mélyebben a Lánchídi „0 pont” alatt -, mégis kisvizek idején láthatóvá válik a mederben egy lezökkent kis dolomitrög, az „Ínség-szikla”.

A törésvonalak mentén forró vizes oldatok törtek fel gazdagítva a Gellért-hegy hidrotermális ásványait (dolomit, limonit, barit, pirit, aragonit, kalcedon, kvarc), porló kőzeteit (dolomit liszt), oldás-üregeit, melegvizes eredetű barlangjait, és a ma is működő források őseit. A legismertebb sziklajárat a legrégebben nyitott és használt Szent-Iván barlang.

Hévízek átjárta
dolomit

Földtanilag talán ettől is értékesebb a 2006 végén feltárt aragonit- és gipszkristályokban gazdag Citadella-barlang, melynek legmélyebb pontján 18 °C-ot mértek, ami meglepően magas hőmérséklet. (Barlangjainkban a hazai évi közepes átlaghőmérséklet ± 10 °C/ a jellemző hőmérsékleti érték.) Magyarázatul a Duna szintjén feltörő hévizek szolgálnak.

A Gellért-hegy lábánál fakadó források természetes- és mesterséges eredetű üreghálózatokban foglaltak. Az itteni híres gyógyhatású források (Árpád-, Mátyás- és Rákóczi-forrás) ismert gyógyfürdőket táplálnak: Rác-, Gellért- és Rudas-fürdő.

A hegyen kisebb-nagyobb foltokban előfordul eocén dolomit-breccsa és márga, kiscelli agyag, eocén mészkő, pleisztocén forrásvízi mészkő (mésztufa, travertino) és lösz kőzet is. A budai márga északról, délről és nyugatról övezi a hegyet. Világossárga fakó réteglemezekből áll. Az eocén mészkő kis területen, a Citadella délnyugati lábánál figyelhető meg. A laza, lukacsos szerkezetű, fehéres színű és könnyen megmunkálható

Édesvízi
mészkő

mésztufa - melyet még bányásztak az 1800-as évek elején - a délekeleti lejtőkön fedezhető fel.

A sárgás, porló lösz a déli oldal hegylábi felszínén tanulmányozható, alatta a szürke kiscelli agyaggal.

Elszórta néhány magasabbban fekvő szikla-kibúvásiban hárs-hegyi homokkő fedezhető fel.

Történelmi áttekintés

A Gellért-hegy környéke kedvező adottságainál fogva (rév átkelő, lakható barlang, védhető magaslat) már az újkőkortól lakott hely volt.

Megtalálták itt a réz-, bronz- és vaskor emberének hagyatékát éppúgy, mint kelta (eraviszkusz) és római népek ittlétének emlékeit. Eleinte az itteni, Duna jobb parti települést nevezték Pest-nek, a hegyet Pesti-hegynek. (A pest, pester szó szláv nyelven kemencét, barlangot jelent, mely feltűnő nagy szájadéka, a mai Szent Iván-barlang miatt kapta ezt a nevet.) A Szent Gellért-hegy elnevezés a 15. századtól terjedt el. A török időkbe utalva 1847-ben Kelen-bérc névre keresztelték, és utána később vette fel újra a vértanúhalált szenvedett püspök, Szent Gellért nevét.

A hegy legnagyobb része látogatható parkterület, területének nagysága összesen 423,345 m². Szelídebb, naposabb lankáin az 1800-as évek végéig gyümölcsös kertek, szőlőültetvények borították. Felparcellázása, parkosítása a filoxéra vész után kezdődött, mely kiirtotta a hegyen található szőlőültetvényeket. A park kiépítése három lépcsőben történt 1902 és 1965 között.

A Gellért-hegy megismerése

A terület bejárásához nem ajánlunk útvonalat. Egyrészt azért, mert itt bármerre indulunk, mindenütt látnivalókra bukkanunk, másrészt azért, mert szeretnénk teret hagyni a tervezésnek, a rendelkezésre álló idő, a korosztályi és az érdeklődés szerinti szelektálásnak.

Ha mégis bátortalanok lennének, akkor a zöld sáv turistajelzést javasoljuk.

A főváros közepén található hegy növényzete mára már korántsem természetes, hiszen a terület nagy része régóta közparkként működik. Egyes félreeső részeken mégis felismerhetők a hárs-köris

törmelékerdők, a karszt-bokorerdők és a gyertyános-tölgyesek, illetve – elsősorban a nyugati oldalon – a tatárjuharos lösztölgyes maradványai.

Panoráma
a zöld turistaút mentén

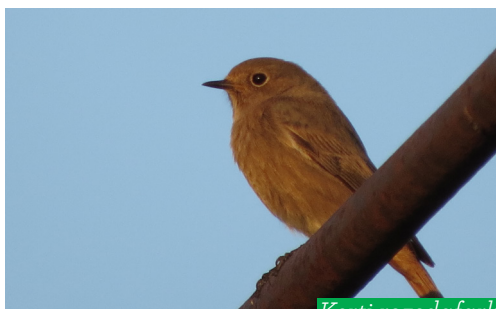

Ujjas keltike
(*Corydalis solida*)

A meredek, sziklás keleti részeken még fennmaradtak viszonylag jó állapotban a nyílt és zárt dolomit-sziklagyep kisebb állományai, olyan értékes, védett növényekkel, mint az ezüst aszat, a csikófark, a hegyi ternye, vagy a budai imola és a budai nyúlfarkfű, valamint a legnagyobb kincs, a Magyarországon csak itt élő sárgás habszegfű. Ez utóbbi halvány-sárga virága nyár elején nyílik. A kirándulók szeme elé leginkább az egykori és megmaradt gyertyános tölgyesek kora tavaszi odvas- és ujjas keltike virágpompája tárul.

A török idők kertkultúráját őrzi a délkeleti oldal néhány füge bokra, és pár kivadult rózsabokor. A parkos hegyoldalak fa és cserje fajokban igen gazdagok. A gyakoribbakat kiemelve: tiszafa, tuják, ciprusok, juharok, körisek, gyertyánfa, kocsányos tölgy, molyhos tölgy, ostorménfa, akác, berkenye, illetve mogyoró, magyal, fagyal, vadrózsa, sósakorbolya és galagonya jellemző.

Az állatvilágot elsősorban a gerincesek, valamint pár kőszaggyík-fajon kívül, főleg a madarak képviselik gazdag állományával. Ennek fő oka a mozaikos, tehát változatos élőhely. A madárvonulások idején még egy másik ok is döntő szerepű, s ez a Duna. A madarak vándorlásaik során gyakran követik a vizek futását, ilyenkor szívesen pihennek meg a közeli zöld területeken. Ilyenkor könnyebben lehet részünk olyan ritka jövevények megpillantásában, mint például a hajnalmadár, a sárga- és tüzesfejű királyka,

Kerti rozsdafarkú
(*Phoenicurus phoenicurus*)

a havasi szürkebegy, a bajszos sármány vagy a vándorsólyom. Az itt fészkelő madarak között gyakori a fekete- és énekes rigó, a vörösbegy, a kis poszáta, a nagy fülemüle és a csilpcsalp fűzike. Letekintve a hegyről, a Dunánál sirályokat, kormoránokat és tőkésrécéket lehet megfigyelni.

Télen sem élettelen a hegy. Egy rövid, két órás séta alkalmával az alábbi madarakat lehet megfigyelni: nagy tarka harkály, dolmányos varjú, vetési varjú, szajkó, fekete-rigó, mezei veréb, szén- és kékcinege, vörösbegy, megvágó, keresztcsőrű, zöldike. A ráadás két kergetőző vörös mókus volt. A Duna felett nagy károkatonák és sirályok szálltak.

Európai mókus
(*Sciurus vulgaris*)

A Gellért-hegy kulturális értékei

A természeti értékeken túl igen gazdag kulturális értékekben és látnivalókban a terület. A legegységesebb és legösszetettebb az UNESCO világ-örökség részét 1987 óta képező budapesti panoráma. (Pontos neve a kulturális örökségnek: Budapest Duna-parti lát képe, a Budai Várnegyed, az Andrásy út és történelmi környezete.)

A legöregebb kulturális emlék a mesterségesen (robbantással) tágitott hévizes eredetű egykori forrásüreg, a Szent Iván-barlang, amelyben most a Pálos rend kápolnáját, vagy más néven a Szent Gellért sziklatemplomot találjuk. A Szent Iván-barlangnál álló Szent István-szobor Kő Pál szobrászművész mészkőből készült alkotása. A hitnél tartva megemlítenéd,

Szt. István
kápolna

hogy anno a 17. században a hazai boszorkánypercekben gyakran szerepelt a Gellért-hegy, mint a boszorkánytáncok, boszorkánygyűlések félelmetes helyszíne. Természetbarátként meg kell emlékeznünk Csapody Vera botanikus és illusztrátor tiszteletére ültetett atlaszcédrustról a kápolnához vezető út mentén.

A közeli szerpentin sétaút mentén helyezkedik el a Gellért-legenda dom-borműve. Ennek szomszédságában látható az 1993-ban ültetett sziklakert.

A Fellegvár, ismertebb nevén a Citadella a rebellis magyarok intésére, megrendezésére épült 1850 és 1854 között Haynau parancsára. Építőköveit itt a hegyen fejtették.

A Citadella több kiállítás helyszíne, kiemelhető a hely történiáját bemutató gyűjtemény. A Citadella mögött két egymás közeli kompozícióban a Tapolcai-medencéből származó bazaltoszlopok díszlenek.

Az északkeleti hegyoldalon Szent Gellért püspök 1904-ben épült hatalmas szobra körülbelül azon a helyen áll, ahol a legenda szerint 1046-ban, a hegy sziklás dunai oldaláról a hittérítő püspököt mélybe lökték a Vata-féle pogánylázadás résztvevői. A szobor mögött lévő félköríves oszlopsor és a dekoratív mesterséges vízesés szépséges látvány Pest felől, főleg esti megvilágításban.

Márgatömb

A Gellért-hegy tetején a Dunára néző oldalon található emlékműegyüttes, közismert nevén a Szabadság-szobor Kisfaludi Strobl Zsigmond 1947-ben készített alkotása. A felemelt kezében pálmafaágat tartó nőalak Budapest egyik legismertebb jelképe. Budapest felszabadítása után szovjet utasításra készült műalkotás mára új, tiszteletet parancsoló üzenetet hordoz: „Mindazok emlékére, akik életüket áldozták Magyarország függetlenségéért, szabadságáért és boldogulásáért.” A szobor 14 méter magas, ám talapzatával együtt mintegy 40 méter magasra emelkedik.

A Szabadság-szobor
a Citadellán

jezik: Leányka csikóval, Acél szélkakas, Három kölovacskas, Anya gyermekével, Pelikán, Vízköpő, Budapest múltja és jelene, az Ülő nő és a Debreceni Vénusz. A Szabó Dezső sétányon az írók ábrázoló fejszobor talapzatán a felirat: „Minden magyar felelős minden magyarért.” A tágas Napozó-rétet Matky Ödön hatalmas kőamforái díszítik.

A Gellért-hegy köztetőmbje két víztárolót rejt, melyek a főváros vízellátását szolgálják. A nagyobb kapacitású későbbi tárolót 1974 - 1980 között építették a Hegyalja út, a Sándor utca és az Orom utca által határolt terület alatt, tárolókapacitása 2×40000 köbméter. A víztároló felszíni díszé Lesenyey Márta bájos bronz alkotása Pest-Buda egyesítése (Buda királyi és Pest királykisasszony) édesvízi mészakő alapzatán.

Közelében, a Szirom utca vonalában áll Wagner Nándor alkotása a Filozófiai Kert, mely nyolc, az emberi gondolkodást alapjaiban meghatározó nagyságnak állít emléket "Egymás jobb megértéséért": Ábrahám, Ekhmaton, Jézus, Buddha, Lao-Ce, Asszisi Szent Ferenc, Boddhidarma herceg és Mahatma Gandhi. Itt aztán van min elgondolkozni!

Filozófiai kert

Az 1813-ban épített európai hírű csillagvizsgáló 1849-ig működött a hegytetőn, Buda ostromakor megsemmisült. Ma is működő „utóda” az Uránia Csillagvizsgáló, a hegy nyugati oldalában a Sánc utca 3-ban található.

Javasolt megfigyelési szempontok

- Figyeljük meg a Duna aktuális vízállását, és indokoljuk is meg! (Esőzés, hóolvadás, tartós szárazság.)
- Miért gőzölög télen, több helyen is a hegy lábánál a Duna part? (Hévíforrások, és gyógyfürdők vize.)
- Mivel tudjuk magyarázni a Citadella-barlang 18 °C-os melegét? (Valószínűleg közvetlen összeköttetésben van, a mintegy hatvan méterrel mélyebben húzódó termálvízszinttel.)
- Keressük meg és jellemezzük a hegyen fellelhető kőzeteket!
- Figyeljük meg a dolomit sasbérc aszimmetrikus kiemelkedését! (Nyugatra enyhe, keletre erős kiemelkedés.)
- Keressünk hévíforrás nyomokat a dolomítfelszíneken! (Vöröses, sárgás, feketés elszíneződés; kristályok kiválása, porlódás, csillogás, oldott üregek.)
- Figyeljük meg a kőzetfeltárások, bevágások fölötti talajréteg vastagságát! Mire következtethetünk ebből? (A talajréteg vastagsága változó. Ennek oka lehet: a lejtő meredeksége, a talajt képző kőzet /alapközet/ minősége, a lefolyó víz mennyisége és annak intenzitása.)
- Keressünk a budai oldali panorámában dolomit hegyeket! (Sas-hegy, Tündér-hegy, Hármashatár-hegy, Tábor-hegy.)
- Határozzuk meg az eddigi és következő természetismereti túráink helyszínét, annak irányát az egyik kilátópontról! (Margit-sziget, Merzse-mocsár, Soroksári Botanikus Kert, Sas-hegy, Hárs-hegy.)
- Miben tér el a déli és északi oldal klímája, élővilága és miért?
- Figyeljük meg távcsővel a vízimadarakat a Dunán! (Fekete: kárókatona, fehér: sirály, barnás: tőkésréce) Miért húzódtak be a városba? (Táplálékbőség, ragadozó madarak hiánya, és melegebb, be nem fagyó víz – hévíforrások!)

- Van-e szmog a pesti oldal (Pesti-síkság) fölött? Mi lehet az oka? (A közlekedésből és az épületek fűtéséből keletkező füst, illetve a légmozgás hiánya.)
- Miért ártalmas a sok szemét a hegyen?! Mit lehetne ez ellen tenni?
- Figyeljék meg a szemétállomány összetételét!
Mire következtethetünk ebből?
- Keressük fel a hegy történelmi emlékeit! (Sziklakápolna, Citadella, Szabadság-szobor.)
- Gondolkozzunk el, miért alkalmas a hegy „gyomra” „Budapest víztornyaként” működni? (A víz gravitálása miatt.)

Egy kis pedagógia

Ismeretfeldolgozási módszerek

A Gellért-hegyen jellemző kőzetek felismerésével a kőzetek csoportosítása, jellemző sajátosságaik megkülönböztetése. Felszínformák rendszerezése, jellemző tulajdonságaik megkülönböztetése (sasbérc, féloldalasan kibillent rög, besüllyedt árok /Duna völgy/ vetődési formák). Víztorlók szerepe, jelentősége. Vetődött töréses szerkezet és a hévizek gazdagsága közötti összefüggés felismerése; Budapest ezért lehet a fürdők fővárosa. Kultúrtörténeti emlékek, Budapest jelképeiként ismert műalkotások és a történelmi események kapcsolatának megismerése.

Nevelési módszerek

Jártasság szerzése a kőzettelismerésben és meghatározásban, a felszínformák felismerésében. Jártasság szerzése a vízi madarak és a hegyen előforduló madarak felismerésében. Jártasság szerzése összefüggések felismerésében (víztároló-vízellátás; törésvonal, vetődött szerkezet-vékonyabb földkéreg - termálvizek – források, gyógyfürdők; madarak a nagyvárosban – természetes ellenség hiánya, élelem bőség; szmog – és a pesti közlekedés/fűtés; dolomit kőzet szerkezete – lepusztulás formái, sajátos növényzetének kialakulása az eltérő északi és déli hegyoldalakon). Felvilágosítás, véleménycsere, vita és állásfoglalás környezetvédelmi kérdésekben (szemetelés, firkálás, indokolatlan taposás, szmog, a főváros vízellátása és vízigénye).

Hasznos lehet

Javasolt időszak: A jó kilátás miatt hidegfront után, tavasszal a virágzó fák miatt érdemes ide látogatni. Télen a kőzetek látszódnak jól, és több madárritkaság látható.

Pozitívumok: Igen jó a megközelíthetőség, csodás panoráma, rendezett parki környezet, játszóterek. A hegy déli-délnyugati oldalán található az egyedülálló csúszdás játszótér, a lejtőn kialakított játszótéren 5 különböző csúszda (csőcsúszda, egyenes csúszda, kanyargós csúszda, hullámos csúszda, széles kisgyerekes csúszda).

Negatívumok: Döbbenetesen sok az eldobált szemét és a vandál firkálás, mázolás. A gazdáiktól el-el kódorgó kutyáknál nagyobb veszély az ebek ürüléke. A sok látnivaló miatt nő a csoporttól való lemaradás eshetősége. A zezugos útvonalvezetés növelheti az eltévedés, elkeveredés veszélyét. Turistaszezonban a Citadella körüli gyalogos- és busz forgalom nehezítheti a csoport együttartását.

Tipp: 1. Érdemes összekötni a Gellért-hegy megtekintését a délnyugati lábánál fekvő Budai Arborétum felkeresésével, melynek legnagyobb látványossága a fák alá telepített (több mint 40.000 egyedszámú) hagymás növény, főként nárcisz, tavaszi virágzása.

2. Maradandó élmény a nagy víztároló megtekintése, ez előzetes bejelentkezéssel ingyenes.

Odvas keltike
(*Corydalis cava* (L.))

Játszótéri csúszdák

Felhasznált szakirodalom:

Bajor Zoltán: *Budapest természeti kalauza*, Kossuth Kiadó, 2009.

Dr. Pápa Miklós - Dr. Dénes György: *Budai-hegység útikalauz*, Sport, 1982.

Wellner István: *Budapest, Panoráma* 1992.

Dr. Vasváry Artúr (szerk.): *Országjárás-vezetők könyve*, TIT, 1977.

Schafarzik - Vendl -Papp: *Geológiai kirándulások Budapest környékén*,

Műszaki Könyvkiadó, 1964.

<http://budapest.varosom.hu/latnivalok/kirandulas/Gellert-hegy.html>

<http://budapestcity.org/01-foldrajz/gellert-hegy-hu.htm>

http://www.budapest_11ker.abbcenter.com/?id=70501&cim=1

<http://www.fokert.hu/gellerthegy>

<http://kirandul.hu/zoldterulet/gellert-hegy>

<http://www.kia.hu/konyvtar/pestikert/gellert.htm>

Budapest vezetése által védetté nyilvánított természeti területek

- II. kerület** - Apáthy-szikla (20/14/TT/77) - 5,745 ha
 Balogh Ádám utcai triász és eocén képződmények (20/7/TT/75) - 3,5171 ha
 Fazekas-hegyi kőfejtő (20/25/TT/82) - 1,8125 ha
 Ferenc-hegy (20/50/TT/99) - 6,5697 ha
 Gazda utca 45. szám alatti hársfa (20/21/TT/80)
 Mihályfi Ernő kertje (Bogár utca 25.) (20/4/TT/73) - 0,3627 ha
 Pusztaszeri úti védett földtani alapszelvények (20/26/TT/82)
- III. kerület, Óbuda-Békásmegyér** - Róka-hegyi bánya (20/16/TT/77) - 9,0848 ha
- IV. kerület, Újpest** - Palotai-sziget (20/51/TT/99) - 31 ha
 Újpesti homoktövis (20/5/TT/74) - 23,9366 ha
- XI. kerület, Újbuda** - Budai Arborétum (20/6/TT/75) - 8,9452 ha
 Kőérberki szikes rét (20/23/TT/82) - 21,1345 ha
 Rupp-hegy (20/10/TT/77) - 7,6585 ha
- XII. kerület, Hegyvidék** - Denevér úti védett gyepfolt (20/40/TT/94) - 0,8686 ha
 Kis-Sváb-hegy (Martinovics-hegy) (20/32/TT/91) - 6,6898 ha
 Ördög-órom (20/27/TT/82) - 9,4368 ha
- XIV. kerület, Zugló** - Fővárosi Állat- és Növénykert (20/30/TT/86) - 10,7625 ha
- XV. kerület, Rákospalota-Pestújhely** - Turjános (20/52/TT/99) - 18 ha
- XVI. kerület, Mátyásföld** - Naplás-tó és környéke (20/48/TT/97) - 149,7194 ha
- XVII. kerület, Rákosmente** - Merzse-mocsár (20/8/TT/77) - 39,3424 ha
 Péceli úti kert (20/53/TT/99) - 0,3478 ha
- XXI. kerület, Csepel** - Kis-Duna liget (20/45/TT/96) - 11,0736 ha
 Tamariska-domb (20/34/TT/94) - 5,9575 ha
- XXII. kerület, Budafok-Tétény** - Kis-Háros-sziget (20/54/TT/99) - 4,5 ha
 Tétényi-fennsík (20/55/TT/99) - 111,3792 ha

Impresszum

Kiadja:

**Magyar
Természetvédők
Szövetsége**
Föld Barátai Magyarország

Felelős kiadó: dr. Farkas István
Cím: 1091 Budapest, Üllői út 91/b
Tel: +361 2167297
Fax: +361 2167295
www.mtvvsz.hu

Szakmai partner:

Budapesti Természetbarát Sportszövetség

Szerző: Németh Imre

Fotók: Németh Imre

Adományvonal:

Adhat vonal
13600-69

A **13600**-as szám tárcsázása után üsse be az **69**-es kódot.
Most minden hívás **250Ft**-tal támogatja a Magyar Természetvédők Szövetségét.
Az Adhat Vonal az Invitel, a T-Home és T-Mobile, valamint
a Telenor és Vodafone hálózatából hívható.
A hívásokból befolyó összeget természetvédelmi szakmai programunkra fordítjuk.

Köszönjük!

A projektet a Fővárosi Önkormányzat Környezetvédelmi Alapja támogatta.

A kiadvány újrapapírra készült.